

Predsedníctvo Slovenskej republiky v Medzinárodnej komisii pre ochranu Dunaja

V roku 2024 Slovenská republika predsedá Komisii pre ochranu Dunaja (International Commission for the Protection of the Danube River, ICPDR).

Predsedníctvo sa uskutočňuje na základe rotácie 14 dunajských štátov a Európskej komisie, ktoré sú signatármi *Dohovoru o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja*. Z uvedeného dôvodu je Slovenská republika raz za 15 rokov predsedajúcim štátom.

V rámci predsedníctva Slovenskej republiky v ICPDR menoval podpredseda vlády a minister životného prostredia Slovenskej republiky za prezidenta ICPDR na rok 2024 Ing. Vladimíra Nováka, generálneho riaditeľa sekcie vôd, o čom informovala ICPDR na 14. pravidelnom zasadnutí vedúcich delegácií ICPDR, ktoré sa uskutočnilo v decembri 2023 vo Viedni.

Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja bol podpísaný dňa 29. júna 1994 v Sofii v Bulharsku. V roku 2024 si preto pripomínáme 30 rokov úspešnej spolupráce dunajských krajín. Okrem toho si v roku 2024 pripomínáme aj ďalšie výročie, a to 20 rokov od vyhlásenia medzinárodného Dňa Dunaja, ktorým sa stal práve z dôvodu podpisu Dohovoru 29. jún.

Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja vytvoril základy pre budúcu spoluprácu podunajských krajín, najmä pri implementácii rámcovej smernice EÚ o vode a smernice Európskej únie o hodnotení a manažmente povodňových rizík. V tejto súvislosti ICPDR vyvíja podporné aktivity a opatrenia v povodí rieky Dunaj, koordinuje implementáciu smerníc EÚ v oblasti vôd a vytvára platformu pre pokračujúcu výmenu skúseností a uľahčuje spoluprácu medzi členskými a nečlenskými krajinami EÚ. Vo februári 2022 všetky signatárske štáty Dohovoru podpísali *Ministerskú dunajskú deklaráciu*, ktorou sa zaväzujú dosiahnuť dobrý stav vôd, zvýšiť bezpečnosť obyvateľov pred povodňami a suchom a zároveň prinavrátiť do vôd Dunaja jeho ikonickú rybu – jesetera.

Sekcia vôd Ministerstva životného prostredia počas predsedníctva, v dňoch 25. a 26. júna 2024, zorganizovala dvojdnové zasadnutie Stálej pracovnej skupiny, ktorá prerokovala zásadné smerovanie činnosti ICPDR. Zasadnutie otvoril v mene vedenia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky prezident ICPDR na rok 2024, Ing. Vladimír Novák.

Ďalej sekcia vôd Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zabezpečila zorganizovanie rokovania technickej expertnej skupiny Monitoring & Assessment Expert Group (MA EG), v termíne 25. a 26. septembra 2024 v Bratislave, v priestoroch Výskumného ústavu vodného hospodárstva (VÚVH) a on-line formou.

Okrem toho sa 24. septembra 2024 uskutočnilo v priestoroch Výskumného ústavu vodného hospodárstva a on-line formou tzv. JDS5 Biology Core Group a JDS5 Chemical Core Group – pracovné stretnutia, zamerané na organizáciu Spoločného prieskumu Dunaja a jeho prítokov (JDS5) v roku 2025 s cieľom navrhnuť program pre oblasť biológie a chémie. Organizáciu a priestory zabezpečí VÚVH.

Prioritami slovenského predsedníctva v ICPDR boli v roku 2024 najmä nasledovné aktivity:

- Podpora pre spracovanie tzv. ICPDR Interim Report o spoločnom programe opatrení, resp. plnenie *Plánu manažmentu povodia Dunaja*. Priebežná správa bude spracovaná formou

príkladov úspešných plnení rámcovej smernice EÚ o vode a smernice EÚ o povodňových rizikách. Termín schválenia priebežnej správy je december 2024.

- Podpora pre Joint Danube Survey 5 (JDS5) – ide o piaty cyklus spoločného prieskumu Dunaja. Predchádzajúce prieskumy sa uskutočnili v rokoch 2001, 2007, 2013 a 2021. JDS je najkomplexnejším výskumným projektom v oblasti monitorovania povrchových vôd na svete, ktorý harmonizuje postupy monitorovania vody v dunajských krajinách na podporu dodržiavania rámcovej smernice o vode. Na prieskume sa podieľajú vedecko-výskumné tímy všetkých dunajských krajín. JDS pomáha pokryť informačné medzery potrebné pre aktualizáciu plánu manažmentu správneho územia povodia Dunaja. Dôležitú úlohu zohráva VÚVH – Národné referenčné laboratórium, ktoré disponuje vysoko odborne pripravenými pracovníkmi a laboratórnymi zariadeniami. Na prieskume spolupracuje aj Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ), ktorý uskutočňuje in-kind podporu pre TransNational Monitoring Network pre všetky krajiny Dunaja. V JDS5 budú nové výzvy pre monitorovanie: eDNA, ktoré budú slúžiť na hodnotenie prvkov biodiverzity, a bude sa tiež monitorovať výskyt jesetera. Príprava na JDS5, ktoré sa predpokladá zrealizovať na jar 2025, sa uskutočňuje počas celého roku 2024.
- Podpora organizovania workshopu „Sustainable Hydropower“, ktorý sa uskutočnil v dňoch 4. a 5. júna 2024 vo Viedni. V roku 2011 ICPDR publikovala *Hlavné zásady integrácie environmentálnych aspektov využívania vodnej energie*, ktoré sa dunajské krajiny zaviazali zapracovať do národných politík. Cieľom workshopu bolo prezentovať nové výzvy v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a prijatia nariadenia EÚ RePower v roku 2021 v krajinách dunajského povodia. Vodné elektrárne ponúkajú možnosť zníženia emisií skleníkových plynov, ale súčasne majú negatívne dopady na riečnu ekológiu. Workshop bol dialógom medzi vodohospodármi a energetikmi pre zabezpečenie vyváženého a integrovaného rozvoja, ktorý sa od začiatku zaoberal potenciálnym konfliktom záujmov.
- Sprievodné akcie pri príležitosti Dňa Dunaja 29. júna 2024, z dôvodu oslavy 20. výročia vyhlásenia Dňa Dunaja. Tento medzinárodný deň bol vyhlásený pri príležitosti 10. výročia podpísania Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja.
- Prezentovanie aktivít v rámci projektu „*LIFE Living Rivers*“, cieľom ktorého je obnova riek. Na projekte spolupracuje sekcia vôd Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a vedúcim partnerom je VÚVH. Predpokladalo sa, že zástupcovia dunajských krajín budú pozvaní na niektorý z workshopov v roku 2024. Ide o príspevok k plneniu Vodného plánu Slovenska ako aj rámcovej smernice EÚ o vode a nariadenia EÚ o obnove prírody, záväzku obnovy riek a zabezpečenia voľne tečúcich úsekov riek.

Autor

Ing. Vladimír Novák

vladimir.novak@enviro.gov.sk

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky